

ΦΥΛΛ. 15

TOM. A'.

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

Ο ΑΥΘΕΝΤΗΣ ΤΟΥ ΜΩΡΕΩΣ.

Διήγημα. Ὑπὸ 'Α. Ρ. Ρ.

(Συνέχει. Ἰδὲ φυλλάδιον 14^{ον}.)

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἄλλ' ἐνῶ ἡ φαιδρά ἱππασία διευθύνεται εἰς τὰ
πρὸς εὐθυμον θήραν, δὲν πρέκει νὰ λησμονήσωμεν
ὅτι ἐγκατελείψαμεν τὸν Χαμάρετον κατάκλειστον εἰς
τὴν σκοτεινὴν φυλακὴν του. Ὡς εἰς ὅλας τὰς ἰσχυρὰς
εὐσεῖς, παρ' αἷς καταβάλλεται τὸ σῶμα πρὸ τῆς ψυ-
χῆς, ἴδομεν ὅτι ἀπαυδήσαντα ἐκ τοῦ ματαίου ἀγῶ-
νος ὥπως εὖρη τρόπον ἀπαλλαγῆς ἐν μέσῳ τοῦ σκό-
Τόμος Α'.

τους, τὸν κατέλαβε τέλος ὁ ὕπνος. Ἄλλ' ἐπ' αὐτοῦ
ἡ ψυχὴ του ἐγρηγορεῦσα διέπτατο ἐλευθέρᾳ διὰ τῶν
παγίων τειχῶν τῆς φυλακῆς, καὶ τῷ ἐδείκνυε συγ-
κεχυμένως διὰ τοῦ πρίσματος τῆς μνήμης καὶ τῆς
ἐλπίδος, ἐνίστε μὲν τὰ ὄρη ὡς βλάδας φλεγόμενα, ἄλ-
λοτε τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ σπηλαίων καὶ δατῶν ἐξορ-
μῶντας, καὶ μετὰ ψαλμῶν καὶ βαίων καὶ κλιδῶν
πορευομένους πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἄλλο-
τε τῷ παρίστατο τὸ πεδῖον τῆς μάχης, κινήσας βροῆς
καὶ αἵματος καὶ κινήσιως, καὶ μαχεσθέντες ἤκούον-
το τῶν Ἑλλήνων ἀνταίσι παιᾶνες, καὶ ἐβλεπεν ἑαυτὸν
ἐκτάδην κείμενον καὶ ἀδυνατοῦντα νὰ κινηθῇ, τὸν δὲ
Πετραλείφαν πατοῦντα εἰς τὸ στήθος διὰ τοῦ γόνατος
καὶ γελῶντα σαρδωνικῶς, ὑπεράνω δ' αὐτοῦ τὴν Ἀν-
ναν, ὡς νίκην, χρυσᾶς τανύουσας πτέρυγας, καὶ διὰ
τοῦ δακτύλου δείκνουςαν τὸν οὐρανὸν εἰς αὐτόν.

Ἐν μέσῳ τοιούτων ὁπτασιῶν ἀρπυνίσθη καὶ εἶ-
δεν ὅτι αἱ πρῶται τῆς αὐγῆς ἀκτῖνες διήρχοντο ἡ-

Φυλ. 15

δη ἀμυδραὶ διὰ τοῦ φωταγωγοῦ του. Ἡ πρώτη του δὲ φροντίς ἦτο νὰ ἐξετάσῃ τὸ μέρος εἰς ὃ εὕρισκετο. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον βλέμμα ἐπεκύρωσεν ὅ,τι ἐν τῷ σκοτει εἶχε μάθει διὰ τῆς ἀφῆς, ὅτι δηλαδὴ ἦτο κατακεκλεισμένος εἰς θόλον ἰσχυρὸν καὶ κατὰ μέρος ὑπόγειον, ἔχοντα μόνην ὁπὴν τὴν θύραν, καὶ τὸ μικρὸν καὶ κιγκλιδωτὸν παραθύρου πλησίον τοῦ θόλου, δι' οὗ οὐδὲν ἐφαίνετο ἀντικείμενον, εἰμὴ τὰ μεμακρυσμένα ὄρη, καὶ αἱ πυραὶ ὧν αἱ τελευταῖαι λάμπειν ἀντεπάλαιον ἀκόμη πρὸς τὸ αὐξὸν φῶς τῆς ἡμέρας. Φέρων δ' ἐκεῖθεν τὸ βλέμμα του πρὸς τὰ κάτω, εἶδε μετ' ἐκπλήξεως πλησίον τῆς κλίνης του πῆρην δεδεμένην διὰ μικροῦ σχοινίου καὶ περιέχουσιν ἄγγεϊον τοῦ ὕδατος καὶ τροφάς, προφανῶς δὲ καταβιβασθεῖσαν ἀπὸ τοῦ παραθύρου ἐν ᾧ αὐτὸς ἐκοιμᾶτο· ἐξ οὗ ἐσυμπέραναν ὅτι ἡ φυλάκισις του δὲν ἔγινε κατὰ λάθος, ἀλλ' ἐκ προθέσεως. Ἡ πεποίθησις αὕτη ἤρξατο τὴν σύγχυσιν τῶν ἰδεῶν του καὶ τὴν ἀγανάκτησιν του συγχρόνως, διότι ἔβλεπεν ὅτι ὑπάρχει προδοσία, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῆς. Ὡς λυσγῶν ἐρρίφθη πρὸς τὴν θύραν ἐκ νέου, ἐλπίζων νὰ ἐκριζώσῃ αὐτὴν ἢ νὰ θραύσῃ τὰ κλειθρὰ της, ἀλλὰ δὲν ἤρχισε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἐματαιοπύου. Τότε ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ μετ' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμάτων του, ἀλλὰ, ὡς καὶ τὴν νύκτα, ἐπέστη αὐτῆς ὅτι ἡ φωνὴ του πανταχόθεν ἀναπηδῶσα ἀπὸ τὸν λίθινον θόλον, δὲν ἐδύνατο νὰ διασχίσῃ τὸ πάχος του, καὶ ἐπέστρεψε πρὸς αὐτὸν μετ' ὀνόου κλαυθμηρὸν ἢ σαρκαστικόν. Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του δὲ, ἐνῶ βιαίως χειρονομῶν, ἐτχιζεν ὡς φρενητιῶν τὸν μανδύαν του, ἤρθαν ὑπὸ τὴν χεῖρά του τὸ κιγκλίδόν του, καὶ ἀνασπᾶσας αὐτὸ, ἀπεράσισε νὰ τὸ βυθίσῃ εἰς τὸ στῆθος του. Ἀλλ' ἅμα ἤγγισε τὴν σάρκα του ὁ ψυχρὸς σίδηρος, τῷ ἐπανῆλθεν ἡ σκέψις, καὶ ὀρθότερον κρίνων τὸ κίνημά του,

— Νὰ φονευθῶ! εἶπε, τοῦτο θέλει εἶσθαι ὁ θρίαμβος τῶν ἐχθρῶν μου, οἵτινες δὴποτε καὶ ἂν εἶναι. Νὰ φονευθῶ, νὰ νεκρώσω τὴν χεῖρα ἧτις κρατεῖ τῆς Ἑλλάδος τὴν τύχην, ὅταν ἴσως ἡ ὑπερτάτη εὐδαιμονία κρύπτεται δι' ἐμὲ εἰς τὸ μέλλον! Ἦθελεν εἶσθαι μωρία καὶ ἐγκλημα ἐνταυτῷ.

Μετὰ τὴν σκέψιν δὲ ταύτην, συνελθὼν, καὶ ἐπιβαλὼν σιωπὴν εἰς τὴν ταραχὴν τῆς καρδίας του, ἐπορεύθη βραδέως, ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ τῶν μᾶλλον ἀδιαφόρων στιγμῶν τῆς ζωῆς του, πρὸς τὸ παρεσκευασμένον πρόγευμα, καὶ ἔφαγεν ἐξ αὐτοῦ ὅσον νὰ στηρίξῃ τὰς δυνάμεις του, ὧν πιθανῶς ἤθελεν εἶχει πολλὴν ἀνάγκην κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἔπειτα δὲ, μετὰ νέαν ἀκριβεστέραν ἐρευναν τῆς θύρας, ἤλθε πρὸς τὴν κλίνην του, καὶ λαβὼν, ἔστησεν ὀρθὰς τὰς σανίδας καὶ τοὺς πόδας αὐτῆς, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀναρρίχηθεις, ἔφθασε μέχρι τοῦ παραθύρου, οὗ ἤρπασε τὰς σιδηρὰς κιγκλίδας μετ' ἑνὴν χεῖρα. Καὶ πρῶτον μὲν ἐδύθησε τὸ βλέμμα ἐκτὸς τοῦ παραθύρου, καὶ εἶδεν ὅτι ἠνοίγετο αὐτὸ σχεδὸν ἰσοπέδως ἐπὶ τοῦ κήπου, εἰς μέρος μεμακρυσμένον τῆς οἰκίας. Ἐπειτα δὲ ἐδοκίμασε μετ' ὅλην τὴν δυνάμιν του, ἐστηρίζων τοὺς πόδας εἰς ἀρχιτεκτονικὸν κόσμημα ἐν

εἶδει κυματίου θεῶν περὶ τὸν τοῖχον, νὰ κλονήσῃ τὰς κιγκλίδας, ἀλλ' ἤσθάνθη ὅτι ἀδύνατα ἐπεχείρει. Τέλος ἔσυρε τὸ κιγκλίδόν του, καὶ ἐπροσπάθησε νὰ κόψῃ αὐτὰς ἢ νὰ τὰς ἐξορύξῃ· ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἰς μάτην τὸ κιγκλίδόν του ἂν καὶ χαλύβδινον δὲν ἔκοπτε σίδηρος, καὶ ὁ λίθος ἦτο πυρροποιίκλος.

Ἐπαυσε λοιπὸν ματαιοπονῶν, καὶ ἐπήδησε πάλιν κάτω. Λαβὼν δὲ τὴν σιδηρὰν θήκην τοῦ ξίφους του, ἤρχισε νὰ κτυπᾷ ἐπὶ τῆς κοπίδος αὐτοῦ οὕτως, ὥς μετὰ ἡμίσειαν ὥραν τὴν κατέστησεν ἀνώμαλον καὶ ὀδοντωτὴν. Τότε δὲ ἀνέβη ἐκ δευτέρου εἰς τὸ παράθυρον, ἐκρεμάσθη μετ' ἑνὴν χεῖρα εἰς τὰς κιγκλίδας καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἤρχισε νὰ τὰς προσβάλλῃ διὰ τοῦ αὐτοσχεδίου τούτου πρίονος, ἀλλὰ βραδέως καὶ ἐλαφρῶς, φοβούμενος μὴ ὁ τριγμὸς τὸν προδώσῃ καὶ προσκαλίσῃ τοὺς δεσμοφύλακας του. Κατ' ἀρχὰς τὸ ἀποτέλεσμα ἦτον οὐδὲν, ἀλλ' ἐνῶ ἤρχισε νὰ ἀπελπίζηται ἤδη, εἶδε μετ' ἡμέρας ἀνέκφραστον ὅτι λεπτὴ μέλαινα κόνις σιδήρου ἐπιπτεν εἰς τὸν λίθον, καὶ τότε ἐπέτεινε τοὺς ἀγῶνάς του, καὶ πᾶσαν περισκεψὶν λησμονῶν, ἤρχισε νὰ πριονίζῃ ἰσχυρῶς, ὥστε ὁ ὑπόγειος θόλος ἀντήχει ὅλος ἀπὸ τὸν ῥόχθον. Ὁ κρότος οὗτος τὸν ἀνεκάλεσεν εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἀντριχίασεν ἐνθυμηθεὶς εἰς ποῖον δι' αὐτοῦ ἐξετέθη κίνδυνος. Ἀλλὰ μετ' ἐκπλήξεως εἶδεν ὅτι οὐδενὸς φρουροῦ ἐξόπνησεν ἡ ἀγρυπνός ἐπιτήρησις. Ἐνθαῤῥυνθεὶς δ' ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης, οὐ μόνον ἐξηκολούθησεν ἐτι γενναϊότερον, ἀλλ' ἀκόμη, ἀντὶ νὰ κρέμαται ἀπὸ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐνῶ ἐργάζετο διὰ τῆς ἄλλης, ὅπερ ἤθελεν ἐξαντλήσῃ ἐντὸς ὀλίγου τοῦ Ἡρακλέους αὐτοῦ τοὺς μυῶνας, ἐτόλμησε ν' ἀναβῇ εἰς τὸ παράθυρον, καὶ κύπτων ἰσχυρῶς, περὶ δὲ τὸν ἑνα του πόδα διὰ τῶν κιγκλίδων, νὰ καθήσῃ ἐπ' αὐτοῦ περιβάδην· ἔκτοτε ἡ ἐργασία του προὔχρει πολὺ ταχύτερον, καὶ ἄρῳ πνευματικῶν καὶ ἰσχύος περὶ ῥεῖστος, ἐξηκολούθησε διαπρίων τὴν κιγκλίδαν ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν ὥρας μετ' ὀλίγας διαλήψεις, ἐκόπη τέλος αὐτή. Τότε συλλαβὼν τὰς λοιπὰς μετ' ὀλίγας τοῦ χεῖρας, ἐλάκτισεν αὐτὴν διὰ τοῦ ποδὸς μετ' ὀλίγην ὀρμὴν, καὶ τὴν ἐλύγισε μετ' ὀλίγην, τὴν διέρρηξε μάλιστα κατὰ μέρος, ἀλλ' οὐχὶ ἐντελῶς ὥστε ἡ ἀγκυλὴ, ἀπ' οὗ ἔλαβεν ὀλίγην ἀνάπαυσιν, νὰ τὴν κόψῃ καὶ πρὸς τὰ ἄνω καθ' ὃν τρόπον τὴν εἶχε κόψει καὶ κάτωθεν, διὰ τοῦ κιγκλιδίου. Ἡ νέα ὁμῶς αὕτη ἐργασία ἦτον ἤδη κατὰ τὸ ἥμισυ πρακτελεσμένη, καὶ διὰ τοῦτο διήρκεσε τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ χρόνου τῆς πρώτης. Τέλος ἔπεσεν ἡ κιγκλὶς, καὶ ὁ Χαμάρετος διαβιβάσας τὴν κεφαλὴν, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ λοιπὸν σῶμα, μετ' ἀνεκφράστου ἀγαλλιάσεως εὗρεθι ἐντὸς τοῦ κήπου, καὶ ὡς βέλος βέβηκε πρὸς αὐτοῦ τὸν περίβολον, τὸν διεσχέλιτε διὰ μιᾶς, καὶ ἐπήδησεν εἰς τὴν ὁδὸν ἐλαφρὸς καὶ ἐλεύθερος, δῶν ἴσως ὥρας ἀπ' οὗ εἶχε παρῆλθαι ἡ μεσημβρία.

Ἀμα δ' εἶδεν ἑαυτὸν κύριον τῶν κινήματων του, ἀντὶ ὁρομαῖος νὰ μακρυνθῇ τοῦ μέρους ὅθεν μόλις ἐσώθη, ἐστράφη ἐξ ἐναντίας περὶ τὴν γωνίαν τοῦ κήπου, καὶ ἐλθὼν πρὸς τὴν αὐλίαν πύλην, ἔκρουσεν αὐτὴν ἐπανειλημένως ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐλέγξῃ τὸν Πε-

τραλείφαν διά τὴν προδοσίαν του, καὶ νὰ τῷ ζητήσῃ λόγον αὐτῆς, ἴσως δὲ ν' ἀποταθῇ καὶ πρὸς τὴν Ἄνναν ὁ Ἰδιος, καὶ νὰ μάθῃ τὴν τύχην του ἐκ τῶν χειλέων αὐτῆς· ἀλλ' ἀπὸ τὸν ὑπὲρ τὴν ὅστις ἦλθε ν' ἀνοίξῃ ἔμαθεν ὅ,τι εἰς τὴν ταραχὴν του ἐξ αἰτίας τῶν ἰδίων συμβάντων του εἶχε λησμονήσῃ τὴν θήραν τοῦ Αὐθέντου, καὶ ὅτι ὁ Πετραλείφας καὶ ἡ Ἄννα τὸν συνώδευσαν εἰς αὐτήν.

Ἡ ἐναντιότης αὕτη ἐκ νέου παρώξυνε τὸν Χαμάρετον, καὶ παντοῖα σχέδια ἤρχισαν ν' ἀντιδιώκωνται πάλιν εἰς τὴν κεφαλὴν του. Ἡ πρώτη του ἰδέα ὑπῆρξε νὰ τρέξῃ εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἀνάψας τὰς πυρὰς νὰ δώσῃ τὸ τρίτον σύνθημα εἰς τοὺς συνωμότες καὶ νὰ τοὺς διεγείρῃ αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς τὸ μέγα τῶν ἐπιχειρήμα. Ἀλλὰ πρὸ παντός ἄλλου ἡσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ἰδῇ τὸν Πετραλείφαν, νὰ ἰδῇ τὴν Ἄνναν· διὸ καὶ ἀναλογισθεὶς ὅτι εἰς τὴν ὁδὸν τῶν ὁρέων εἶχε πιθανότητα καὶ αὐτοὺς ν' ἀπαντήσῃ, ἀπεφάσισε νὰ διευθυνθῇ πρὸς αὐτά· Ἀλλὰ τρεῖς δὲ διηλθε τῆς Ἀνδραδίδος ὁδοῦς, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἀτυνήθη ἑξαψιν τοῦ λαοῦ, καὶ χωρὶς νὰ μάθῃ τὴν παροξύνουσαν τὸ πλῆθος ἀφορμὴν τοῦ διπλοῦ γάμου. Ἡ ἀγγελία αὕτη ἐνέτληψεν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τὸν Χαμάρετον. Τὸν πρῶτον ὅστις τῷ τὴν ἔδωκε, τὸν συνέλαβεν ἀπὸ τὸ στήθος καὶ τὸν ἔσπειρε τέσον βιαίως, κρᾶζων μεγαλοφώνως ὅτι ψεύδεται, ὥστε ἑμακρύνθη ἐκεῖνος κάμνων τὸν σταυρὸν του καὶ λέγων καθ' ἑαυτὸν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι παράφρων. Εἰς τρεῖς ἢ τέσσαρας ἀπευθύνθη ἀκόμη, ἀλλὰ μηχανικῶς, καὶ διὰ τῆς καρδίας μᾶλλον ἢ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἐνόων ὅτι αἱ ἀπαντήσεις τῶν ἦσαν ταυτόσημοι μετ' αὐτὴν. Ὅταν δὲ δὲν τῷ ἐπετρέπετο πλέον νὰ ἀμυριβάλλῃ, ἐξηκολούθησε νὰ διατρέχῃ σκοτοδινίων τὰς ὁδοὺς, καὶ ἀφίχθεις ἐμπρὸς τῆς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Σοφίας ἐντὸς τῆς πόλεως, ἤσθάνθη ὡς καλὰ μους τὰ γόνατά του κλονούμενα καὶ ἀρνούμενα νὰ τὸν φέρωσι περαιτέρω, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν στοὰν τοῦ προνάου, ἀπολέσας ἑαυτοῦ τὴν συναίσθησιν, μόνον μίαν λέξιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν προφέρων, τῆς Ἄννης τὸ ὄνομα. Ὅταν δὲ πάλιν συνῆλθε καὶ ἠγέρθη, εἶχε συγκεχυμένην τινὰ ἀνάμνησιν ὅτι προσηχθήκη, καὶ φέρων τὴν χεῖρα πρὸς τὸ πρόσωπόν του, τὸ εὗρεν ὑγρὸν ἀπὸ δάκρυα· ἀναβλέψας δὲ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐνόησεν ὅτι ὥρας ἔπρεπε νὰ ἔμεινεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, διότι ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου ἐκλινεν ἤδη πρὸς τὴν ὕψιν του. Μετὰ τῆς αἰσθήσεως δὲ τῆς ζωῆς ἐπανήλθον καὶ ὅλοι αἱ βᾶσανοι, καὶ ὅλα τὰ πάθη τῆς καρδίας του, καὶ ὑπὸ ἀπελπισίας καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἐλαυνόμενος, ἔδραμε μᾶλλον ἢ ὅτι ἐπορεύθη πρὸς τὸ ἐρημικλήσιον ὑφ' ὃ ἐκρυπτε τὴν κατοικίαν του. Ἐκεῖ δὲ, μυρία ἄτοπα μελετῶν, ἄλλοτε μὲν νὰ ζητήσῃ εἰς ὅλας τοῦ ὄρους τὰς φάραγγας τὴν αὐθεντικὴν συνοδίαν, καὶ νὰ φονεύσῃ τὸν Πετραλείφαν, νὰ φονεύσῃ τὸν Δελαράσην, νὰ φονεύσῃ τὴν Ἄνναν, καὶ νὰ φονευθῇ ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν, ἄλλοτε δὲ νὰ ἀνάψῃ τὰς πυρὰς τῶν ὁρέων, καὶ νὰ ἐκάρῃ καταστρεπτικὸν πόλεμον καθ' ὅλης τῆς φυλῆς τῶν Φράγκων, ἀπεδύθη τὸν μοναστικὸν μανθῦαν, ἔλαβε στολὴν καταλληλοτέ-

ραν διά τὴν ὀρεινὴν ἐκδρομὴν του καὶ νέα ὄπλα, καὶ ἐστράφη πρὸς τὸ ὄρος με βῆμα πτερούμενον ὑπὸ τῆς ἀνυπομονησίας. Μίαν περίπου ὥραν ἐβάδισεν ἕως οὗ φθάσῃ εἰς τὰς ὑπώρειας καὶ ἐν τούτοις τὰς τελευταίας τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας εἶχε διαδεχθῇ τὸ ἐν Ἑλλάδι ὠκύμορον λυκαυγές. Σύρον κατόπιν του ἀσέληνον νύκτα. Ποία δὲ ὑπῆρξε τοῦ Χαμαρέτου ἡ ἐκπληξίς, ὅταν ἐγείρων τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ὄρος ὃ ἔμελλε ν' ἀναβῇ, τὸ εἶδεν αἰφνης ὡς ἡφαίστειον περιλαμφθέν εἰς τὴν κορυφὴν του, καὶ πυρὰ ἐράνη ἐπ' αὐτοῦ, ὁμοιάζουσα εἰς τὸ σκότος ἀκτινοβόλον ἀδάμαντα εἰς μέτωπον βασιλέως. Μετ' ὀλίγας δὲ στιγμὰς δευτέρᾳ κορυφῇ ἐράνη καιομένη, καὶ μετ' αὐτὴν τρίτη, καὶ κατ' ὀλίγον ὅλοι ὄτας εἰς μεγίστην ἀπόστασιν ἐδύνατο ν' ἀνακαλύψῃ ὁ ὀφθαλμός. Ὁ Χαμάρετος ἐνόμιζεν ὅτι ὀνειροπολεῖ, ὅτι τὸν ἀπάτῃ ἡ τεταραγμένη φαντασία, καὶ ἠτένιζε μετ' ἐνδομύχου τρόμου τὸ ἀκατανόητον τοῦτο φαινόμενον, ἀφ' οὗ ἡ θήρα τοῦ Αὐθέντου ἔπρεπε νὰ εἶχε λήξῃ πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου· ὥστε ἤρχισσε νὰ ἐρωτᾷ ἑαυτὸν ἂν δὲν γίνεταί πρίγνιον ἐπηρειῶν ὑπερφυσικῶν. Πᾶσαν ἄλλην ἐπομένως προσπάθειαν ἐν δευτέρῳ λόγῳ πρὸς τὸ παρὸν θέμινος, καὶ μόνον τῆς πατριωτικῆς του καρδίας τὰς εἰσηγήσεις ἀκούων, ἠθέλησε νὰ ἐξιχνιάσῃ τὸ μυστήριον, καὶ προῦργικίτατον ἐθειώρησε νὰ σπεύσῃ ὅπου ἴσως ὑπῆρχεν ἡ ἡδύνατο νὰ γεννηθῇ τις κίνδυνος διὰ τὴν πατρίδα, καὶ λησμονῶν ἑαυτὸν δι' ἐκείνην, συγκατένευσε ν' ἀναζήσῃ ἐφ' ὅσον ἦν ἡ δραστηριότης του ἀναγκαία, καὶ ὤρμησε πρὸς τοῦ Αὐκου τὸ Σπήλαιον.

ΚΕΦ. ΚΓ.

Ἡ νύξ ἦτον σκοτεινὴ, καὶ λεπτὴ νεφελῶν σινδὼν ἀπερρόφα καὶ αὐτὸ τὸ ἀσθενὲς φῶς τῶν ἀστέρων. Πρὸ δὲ ὧν ἤδη ὥρων διέτρεχεν ὁ Χαμάρετος τὰς γνωστὰς εἰς αὐτὸν στενωποὺς τῶν ὁρέων, ὅταν αἰφνης εἶδεν ἐμπρὸς αὐτοῦ μίαν τῶν πυρῶν κινουμένην, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκτεινομένην εἰς μῆκος ἐπὶ τῆς ὀρεινῆς ῥάχεως, ὡς γιγαντιαῖον φλογερὸν ὄφιν, τοὺς κρίκους ἐξελίσσοντα ἐπ' αὐτῆς· καθ' ὅσον δὲ τὸ φαινόμενον ἐπλητρίαζεν, αἱ ἔλικες διεσπῶντο, καὶ ἔδειξε μετ' οὗ πολὺ μακρὰν συνοδίαν λαμπαδηφόρων, κατερχομένων τὸ ὄρος. Τοῦ Χαμαρέτου ἡ καρδιά ἐσκίρτησεν ἰσχυρῶς ἐντὸς τοῦ στήθους του διότι ἡσθάνθη ὅτι ἡ συνοδία ἐκείνη ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ τοῦ Αὐθέντου, καὶ ἀντεφελχόμενος μεταξὺ δὲ αἰσθημάτων, ὅτε μὲν ἐτρέπετο νὰ δράμῃ εἰς ἀναζήτησιν αὐτῆς ἐπὶ τῶν κρημνῶν, ὅτε δὲ μεταμελούμενος ἐξηκολούθει τὴν ὁδὸν του πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐνόμιζεν ὅτι ἱερὸν τὸν ἐκάλει καθῆκον. Ἀλλ' ἐνῶ οὗτος προῦχώρει δισταζών, τὸ μὲν βῆμα πρὸς τὸ σπήλαιον διευθύνων, τὴν δὲ καρδίαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων προσηλωμένους εἰς τὴν λαμπαδηφορίαν, αἰφνης καὶ ὡς ἂν ἡ γῆ εἶχε σχισθῇ νὰ τὰς καταπίῃ, λαμπάδες καὶ συνοδία, ὅλα ἐξέλιπον, καὶ βαθὺ σκότος ἐπεκράτησε πάλιν ἐπὶ τοῦ ὄρους. Ὁ Χαμάρετος ἔτεινε τοὺς ὀφθαλμοὺς του, ἀλλὰ τίποτε δὲν ἐδύνατο νὰ

ἰδῆ· ἔτεινε δὲ ὁμοίως· καὶ τὸ πνεῦμά του, χωρὶς νὰ δυνήθῃ νὰ ἐννοήτῃ· διότι ἤξευρεν ὅτι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ μέρους ὅθεν ἐρχίνοτο ἡ κινητὴ λάμψις δὲν ἐπεπρόσθιεν κἀνέν φυσικὸν κάλυμα δυνάμενον νὰ τῷ ἀποκρύψῃ αὐτήν, ἀλλῶς τε δὲ καὶ ἂν ὑπῆρχεν, ἐπρεπεν ἡ συνοδία βαθμηδὸν νὰ παρέλθῃ ὀπίσω αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἐξ ἐναντίας ἡ ἀράνισις τῶν φωτῶν ἐγένετο στιγμιαίως καὶ ὡς διὰ μαγείας. Τὸ νέον τοῦτο μυστηριώδες συμβάν ἠρξήτε τὸν ἀόριστον φόβον ὅστις τὸν ἐκυρίευε, καὶ τὸν ἐκίνησε νὰ σπεύσῃ τὸ βῆμα. Ἀλλὰ μεταξὺ προχωρῶν, ἐνόμισεν ὅτι βλέπει σκιάς τινὰς κινουμένας ἐμπρὸς του, δι' ὃ καὶ μείνας ἀκίνητος ὀπίσω θάμνου, παρετήρησε προσεκτικώτερον τὸ δ' ἀποτέλεσμα τῆς κατασκοπεύσεώς του ἦτον ὅτι ἰκανὸς ἀριθμὸς ἀνθρώπων, ἀπὸ πλαγίας τινὸς φάραγος ἐξερχόμενος, εἰσῆρχετο εἰς τὴν ὁδὸν ἣν αὐτὸς ἐβάδιζε, καὶ προῦχώρουν κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἀλλὰ τόσον ἐλαφρῶς καὶ ἀψόφως, ὥστε ἐφαίνοντο ὡς ὀλισθαίνοντες μᾶλλον ἢ περιπατοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, κρατοῦντες δὲ σχεδὸν καὶ τὴν ἀναπνοήν των, ὥστε ἡ ἤδη δεισιδαμόνως διατεθεῖσα φαντασία του παρ' ὀλίγον ἤθελε τοὺς ἐκλάβει ὡς νεκρῶν νυκτοπλανῆ φαντάσματα.

Ἀλλὰ προὔτιμης νὰ ἐμπιστευθῇ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν μᾶλλον εἰς τῶν αἰσθησέων του τὴν ἀφευδῆ μαρτυρίαν, δι' ὃ καὶ μιμούμενος καὶ αὐτὸς τὸ παράδειγμα τῶν νυκτοβατῶν ἐκείνων, ἄφρων καὶ ἀκροποδητὴ βαίνων, τοὺς παρηκολούθησε, καὶ συνανεμίγη μετ' αὐτῶν ἀφανῶς. Μετ' ὀλίγον δὲ τῷ ἐφάνη ὅτι ἀπὸ τὰ χεῖλη τῶν δύο προπορευομένων αὐτοῦ, αἵτινες ἦσαν ἀνὴρ καὶ γυνή, ἐξήρχετο λεπτὸς ψιθυρισμὸς ὡς αὐρὰ ἐσπερινῆς, καὶ τινες λέξεις προσβαλοῦσαι τὴν ἀκοήν του ὡς ἑστῆς γενομένην, ὅτι ἦσαν ἐρώτος λέξεις, ἡ δὲ μόλις ὡς πτέρυξ χρυσαλίδος τὸν αἶρα προσβάλλουσα ἐκείνη φωνὴ ὡς λαμπρὰ κλαγγὴ σάλπιγγος ἀντηχῆσασα εἰς τὴν καρδίαν του, τῷ ἐφάνη ὅτι εἶναι ἡ φωνὴ τῆς Ἀννης καὶ τοῦ Γουλιέλμου, καὶ ἡ χεὶρ του αὐτομάτως ἐκινήθη πρὸς τὸ ἐγχειρίδιόν του.

Τῷ ὄντι δὲ ἦσαν οἱ προπορευόμενοι ἐκεῖνοι οὓς ἐμάντευσεν ἡ καρδία τοῦ Χαμαρέτου, καὶ οἱ λοιποὶ ἦσαν τοῦ Αὐθέντου ἡ συνοδία. Τὴν θήραν διεύθυνεν αὐτὸς ὁ Βιλλαρδουίνος, καὶ ἀκριβῆ ἔχων τῶν θέσεων γινώσκων, τὴν ὠδήγησε πρὸς τὰς ἀνατολικὰς ὥραιάς καὶ συνδένδρους κοιλάδας τοῦ Ὠλένου, αἵτινες κατεγοήτευσαν τὴν Ἀγνὴν καὶ τὴν Ἀνναν, καὶ εἰς τοὺς θηρευτὰς παρέσχον ἄφθονον λείαν. Τσσαύτη δὲ ἦτον ἡ εὐθυμία του κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὥστε μετέδιδεν αὐτὴν εἰς πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν, καὶ ὅταν τινὲς παρετήρησαν ὅτι ἡ ἡμέρα προῦχώρει, καὶ δὲν ἤθελε τοῖς μείνει καιρὸς διὰ τὴν ἐπιστροφὴν,

— Τόσον ὥραία ἡμέρα, εἶπε μειδιῶν ὁ Βιλλαρδουίνος, δὲν δύναται νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ τόσον ταχέως. Ἰδὲ, οἱ κύνες, φαίνεται, διηγείρον λαγῶν ἢ ἐλαφόν. Εἶναι ἀνάξιον ἡμῶν νὰ ἀφήσωμεν τὸ ζῶον.

Καὶ ὡς ἂν ὁ λόγος του εἶχε τὴν δύναμιν νὰ στήσῃ τὸν ἥλιον ὡς ὁ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυὶ, ἐκέντησε τὸν ἵππον του, καὶ ὅλοι γελῶντες τὸν ἐμιμήθησαν.

Ἐν τούτοις ὁμοῦ ὡς εἶχον προῖδῃ οἱ προβλεπτικώτεροι, ὅταν ἡ θήρα ἐτελείωσε καὶ ἐβιάσθη τὸ διωκόμενον ζῶον, ὁ ἥλιος εἶχε δύσει, καὶ οἱ θηρευταὶ μετὰ τῶν κυριῶν αἵτινες τοὺς παρηκολούθουν, εὐρίσκοντο εἰς ἔρημα καὶ ἀγνώστα μέρη τοῦ ὄρους.

Τότε ὅλοι ἔστρεψαν μειδιῶντες τὰ βλέμματα πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον, ὡς λέγοντες·

— Σὺ, ὅστις μᾶς ἐπλάγησας εἰδῶ, σὺ χρεωστεῖς τώρα νὰ μᾶς ὁδηγήτῃς.

Ὁ δὲ Αὐθέντης, ἐννοήσας τὴν σημασίαν τῆς ἀφώνου ταύτης ἀξιώσεως ἐγέλασε, καὶ

— Ἀμεριμνεῖτε, εἶπεν, ἡξεύρω νὰ σᾶς ὁδηγήσω ἀπὸ συντομωτάτην ὁδὸν· ἀκολουθεῖτέ με μόνον·

Καὶ προπορευθεὶς, τοὺς ἔφερε μετὰ ἐν τέταρτον περίπου διὰ βαθέων ρευμάτων εἰς μικράν, σύνδενδρον, καὶ πανταχόθεν ὑπὸ λόφων περικεκλεισμένην κοιλάδα, ἥτις παρέστησεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς των ἀπροσδόκητον καὶ ἀληθῶς μαγικὸν θέαμα. Εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῶν δένδρων ἐκρέμαντο ὡς καρποὶ, ποικιλόχροοι ὑέλινοι λόγχοι, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ καταφύτου τούτου χωρίου ἐξετείνετο μεγαλοπρεπὴς τράπεζα, ὅλη βριθοῦσα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ παντοδαπῶν ἐδεσμάτων. Γεϊκὸς ἀλαλαγμὸς ἠγέρθη εἰς τὴν ὄψιν ταύτην, καὶ προσκληθέντες, ἐκάθησαν ὅλοι εἰς τὸ ἀνέλπιστον συμπόσιον, εἰς δὲ τὰ δύο κεφαλοτράπεζα ὁ Βιλλαρδουίνος, ἔχων ἐκατέρωθεν τὴν Ἀγνὴν καὶ τὴν Ἀνναν, καὶ ἡ Ἰσαβέλλα, τὸν Ροβέρτον ἔχουσα πλησίον καὶ τὸν Πετραλεῖραν.

Ἡ εὐωχία, εἰς ἣν πολλὰ ἔγινον προπόσεις ὑπὲρ τῶν αἰσίων γάμων τοῦ Γαδοφρείδου καὶ τοῦ Γουλιέλμου διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας, αὐτὴν δὲ διεδέχθησαν μετὰ ταῦτα ᾄσματα καὶ ὀρχήσεις. Ἀλλ' ἐν ᾧ αὐταὶ διήρκουσιν ἀκόμη, ὁ Βιλλαρδουίνος παρετήρησε μεταξὺ τῶν θεατῶν ἰστάμενον τὸν Ραιμόνδον, καὶ ἡσύχως ἐλθὼν πρὸς αὐτόν,

— Ἐκεῖ εἶναι; τὸν ἠρώτησε ταπεινῇ μὲν τῇ φωνῇ, ἀλλὰ μετ' ἀπαυθὺς τοῦ προσώπου.

— Ἐκεῖ, ἀπεκρίθη ὁ Ραιμόνδος ὁμοίως.

— Ἐταξας τοὺς ἡμετέρους;

— Μάλιστα.

— Ποίαν ὁδηγίαν τοῖς ἐδωσας;

— Νὰ εἰσέλθῃ ὅστις θέλει, νὰ μὴ ἐξέλθῃ κανείς.

Τότε ὁ Βιλλαρδουίνος, ἀποταθείς πρὸς τοὺς λοιπούς,

— Κύριοι καὶ Κυρίαι, εἶπε, ἂν νομίζετε, ὅτι εἶναι καιρὸς, ἡμποροῦμεν ν' ἀπέλθωμεν. Ἀλλὰ δὲν σᾶς προτρέπω νὰ διαβῶμεν εἰς τὸ σκότος ἐρικπι τοὺς χρημνούς. Ἀφ' οὗ ἀνεπαύθημεν ἤδη, ἀσφαλέςτερον εἶναι νὰ σταίλωμεν τοὺς ἵππους μας εἰς τοὺς πρόποδας, ὅπου νὰ καταβῶμεν φωτιζόμενοι ἀπὸ δαδῶς. Θὰ σᾶς ὁδηγήσω ἀπὸ ἐδικόν μου δρόμον.

Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ μετὰ μεγάλης χαρᾶς, καὶ ἡ περὶ περιδιάβασιν εἰς τὰ ἔρημα ὄρη, πεφωταγωγημένα ἀπὸ μυρίας λαμπάδας κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μεσονυχτίου σχεδὸν, ἐφάνη σκηνὴ ἀξίως περατοῦσα τὴν χαρμόσυνον ἐκείνην ἡμέραν. Διένειμε λοιπὸν ὁ Βιλλαρδουίνος τοὺς ὁδηγούς, δαυλοὺς φέροντας, πυκνοὺς μεταξὺ τῶν θηρευτῶν, καὶ ἡ συνοδία ἀνεχώρησε,

παρακολουθοῦσα εἰς τὰ πλευρά τῶν κοιλάδων τοὺς ἐλιγμοὺς στενωποῦ πετρώδους. Ἀλλ' ὅταν ἐφθασεν εἰς σημεῖον καθ' ὃ ἡ ὁδὸς ὑπερβαίνουσα ὑψηλὴν ὄφρυν ἐβυθίζετο εἰς νέαν κοιλάδα, ὁ Βιλλαρδουίνος ἔδωκεν ἐν σημείον προσυμφωνημένον καὶ συγχρόνως ὅλοι αἱ θάδες ἐτθέσθησαν, καὶ πάντες προτεκλήθησαν, ἀκολουθοῦντες βῆμα πρὸς βῆμα τοὺς ὁδηγοὺς, νὰ βαδίζωσιν ἐν ἄκρᾳ σιωπῇ, μέχρις οὗ ὁ Αὐθέντης ἐπιτρέψῃ τὸ ἐναντίον, καὶ δώσῃ τὴν ἐξήγησιν τῆς διαταγῆς του. Ὅλοι ἀμέσως ὑπήκουσαν εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην, καὶ οὕτω τοὺς εἶδαν προχωροῦντας ὡς νυκτερινὰ φαντάσματα πρὸς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον.

Τὸ σπήλαιον δὲ ἐν ταῦτοις τοῦτο παρίστα σκηνὴν οὐχὶ ἀδιάφορον πρὸς τὴν ἡμετέραν διήγησιν. Οἱ μετὰ τοῦ Χαμαρέτου συνυπακούοντες προὔχοντες τῆς Πελοποννήσου εἶχον ἀπὸ τινος ἤδη χρόνου συνέλθει, οἱ μὲν ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, οἱ δὲ κρυπτοὶ εἰς τὰς περὶ τὴν Ἀνδραδίαν κώμας, τὰ χωρία ἢ τὰς ἐπαύλεις, ὅπως εὐρίσκωνται πρόχειροι εἰς συνεννόησιν, ἔτοιμοι εἰς πρᾶξιν. Ὅταν λοιπὸν εἶδαν πρὸ τριῶν ἡμερῶν τὸ σύνθημα τῶν πυρῶν εἰς τὰ ὄρη, ἐπλησίασαν ὅλοι ὅτον ἐνεδέχετο ἕκαστος, εἰς τὸν τόπον τῆς συνεντεύξεως. Ἡ δευτέρα νύξ ἐπεκύρωσε τὴν πρώτην πρόσκλησιν καὶ τέλος ἅμα τὴν τρίτην νύκτα ἀνέλαμψαν αἱ πυραὶ καὶ ἐκ τρίτου, ἔδραμον πάντες πρὸς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον, ὅπου οἱ πλεῖστοι ἦσαν ἤδη συνηγμένοι μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, καὶ ἐκάθηντο ἐν σιωπῇ προσδοκίᾳ εἰς τὰς φυσικὰς ἀμφιθεατροειδεῖς ἐξέδρας τοῦ βράχου περὶ μεγάλην φωτίαν, ὡς ὅτε τὸ πρῶτον τοὺς ἀπηντήσαμεν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Τελευταῖος δ' εἰσελθὼν, καὶ εἰς τοὺς παρακαθημένους περιφέρων τὸ βλέμμα,

— Δόξα πατρί! ἀνέκραξεν ὁ καὶ διὰ τὸ ἐπιφώνημα τοῦτο καὶ διὰ τὴν ἀγρίαν ἀνδρείαν του γνωστὸς ἡμῖν, καὶ παρὰ τοῖς τότε ζῶσι περίφημος Βουτσαρᾶς. Δόξα πατρί! φαίνεται ὅτι τὸ δένδρον ὠρίμασε, καὶ συγκαλοῦνται οἱ ξυλοτόμοι. Ἀπὸ τὰ σπήλαια τῶν θὰ προέλθουν οἱ λέοντες. Οὐαὶ εἰς τῶν ἀρπάγων λύκων τὴν γενεάν! Ἦλθεν ἡ ὥρα, δόξα πατρί! ἀντὶ τῆς αἰσχύνης νὰ ποτισθῶμεν ἐκδίκησιν. Ἡ φιάλη εἶναι ὑπερχειλῆς· θὰ τὴν πῖωμεν μέχρι τῆς τελευταίας σταγόνης! Ἀλλὰ πῶς ὁ συγκαλέτας ἡμᾶς δὲν εἶναι μεταξὺ ἡμῶν; πῶς ἀκόμη δὲν ἐφθασεν ὁ πάντοτε πρῶτος φθάνων; εἴμεθα, δόξα πατρί, πολυάριθμοι, ὅλοι ἔτοιμοι, ὅλοι ἔτοιμοι καὶ ὅλοι πρόθυμοι. Ἀλλ' ὁ ἐτοιμάτας καὶ διεγείρας ἡμᾶς ἐλλεῖπει ὁ ἀριθμὸς ἡμῶν δὲν εἶναι πλήρης. Ποῦ εἶναι ἡμῶν ὁ πρόεδρος;

— Ἄν μὲδέχεσθε, Κύριοι, εἰμαι πρόθυμος νὰ σᾶς προεδρεύσω! εἶπεν αἰφνης φωνὴ βροντώδης ἀπὸ τῆς αἰσόδου τοῦ σπηλαίου, καὶ ὡς κεφαλὴ Μεδούσης ἀπολιθοῦσα αὐτοὺς, ἐφάνη αἰφνης ὁ Βιλλαρδουίνος μετὰ τῆς πολυαρίθμου του συνοδίας κάμπτων τὸν ἀγκῶνα τοῦ βράχου, ὅστις ἐδιχοτόμει τὸ σπήλαιον. Εἶναι περιττὸν νὰ σύρῃτε τὰ ξίφη σας, ἐπρόσθεσεν ἔπειτα ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Βουτσαρᾶν καὶ τινὰς ἄλλους, οἵτινες παρεσκευάσθησαν ἀμέσως εἰς ἄμυναν· διότι, ἰδέτε!

Καὶ λαβὼν κλειδίον ἀπὸ τὴν ζώνην του, ἐσύριξεν εἰς αὐτό, καὶ ἐν τῷ ἅμα καὶ ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς σκοτεινοὺς μυχοὺς τοῦ σπηλαίου συνέρβυσσε πλῆθος στρατιωτῶν καὶ περιέκυκλωσε τοὺς συνωμώτας.

— Μὴ ἐκπλήττεσθε, Κύριοι, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Τὸ σπήλαιόν σας εἶχε προκαταληφθῇ ἀπὸ τὴν ἡμέραν, καὶ οἱ σκοποὶ σας εἶναι πρὸ δύο ὥρων ἀτχύμᾳλωτοι. Ἀλλὰ ἐπιτρέψατέ μοι τώρα νὰ ἐκτελέσω τὰ καθήκοντα τοῦ προέδρου.

Καὶ λαβὼν ἐκ τοῦ κόλπου του κατάλογον ἤρχισεν ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς καταπλήξεως ν' ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως τὰ ἐν αὐτῷ ὀνόματα, μεθ' ἕκαστον δὲ ὄνομα περιέφερε τὰ βλέμματά του εἰς τὸν ἐμβρόντητον φαινόμενον ἐκεῖνον κύκλον, καὶ ἐπέφερεν ὁ ἴδιος ἀνὰ ἐν παρών. Τέλος δὲ τὴν ἀνάγνωσιν περατώσας,

— Εἰσθε τῷ ὄντι ἀκριβεῖς, εἶπε. Οὔτε εἰς δὲν ἐλλεῖπει.

— Δὲν εἶναι ἀληθές! ἀνέκραξεν εἰς ἀπάντησιν ὁ Χαμαρέτος, προκύπτων ἐκ τῆς αὐθεντικῆς συνοδίας. Ἐλλεῖπει εἰς, ἐκεῖνος ὅστις ἐξανέστησε, κατέπεισε, συνεχάλεσεν ὅλους τούτους. Ἐλλεῖπει ὁ μόνος ἐνοχος, ὁ ἀρχηγὸς καὶ ὁ πρόεδρος τῶν, ὁ μόνος ἀξίος τῆς ὀργῆς σου καὶ τῶν ποινῶν σου, καὶ αὐτὸς εἰμ' ἐγώ!

— Καυχᾶσαι, Λέων, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Δὲν σὲ γνωρίζω, δὲν εἶσαι εἰς τὸν κατάλογον· καὶ τῷ ἔδειξε τὸ ἀνὰ χεῖράς του χαρτίον.

— Ὁ κατάλογος οὗτος! ἀνέκραξεν ὁ Χαμαρέτος σφενδονίζων κέρανοβόλον βλέμμα πρὸς τὸν Πετραλεῖφαν. Διὰ τριάκοντα ἀργύρια τὸν ἠγόρασας, Ὑψηλότατε; Ἰσως ὁ ἀδελφοκτόνος Καῖν, ἴσως ὁ θεοκτόνος Ἰούδας εὖρωσι χάριν εἰς τὴν ἄδυσσον τῆς θείας εὐσπλαγγνίας· ὁ πωλήσας σοι αὐτὸν τὸν κατάλογον, ποτέ. Ἀλλ' ἰδὲ ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τοῦ χαρτίου τούτου ἐν μέρος ἐσχισμένον· δὲν ἤξεύρω τίς εἶχε τὴν ὑβριστικὴν ταύτην συμπάθειαν πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο περιεῖχε τὸ ὄνομά μου. Ἐρώτησον ὅλους τούτους, θὰ σοὶ τὸ εἰπῶσι.

— Πιστεύω, Λέων, τὸν λόγον σου, ἀπήντησεν ὁ Βιλλαρδουίνος, καὶ ἀφ' οὗ θέλεις, σὲ κατατάττω μετὰ τῶν συντρόφων σου.

Ἐπειτα δὲ στρεφόμενος πρὸς τοὺς λοιπούς,

— Με ἠκούσατε πρόεδρόν σας, εἶπεν, ἀκούσατέ με τώρα, Κύριοι, δικαστὴν σας. Ἐπλέξατε συνωμοσίαν, καὶ ἠθελήσατε νὰ ἐπαναστῇτε κατὰ τοῦ αὐθέντου σας, προπαρακευάζοντες τοῦ τόπου τούτου τὴν καταστροφὴν· εἰσθε ἐσχάτης προδοσίας ἐνοχοι, Κύριοι, εἰσθε θανάτου ἐνοχοι. Ἐγὼ δ' ἐχρίσθην αὐθέντης σας, ὅπως κυβερνήσω ἐν δυνάμει καὶ ἐν συνέσει τὸν λαὸν ὃν ἀπεπλανήσατε. Ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς κυβερνήσεως ἀποτελεῖ ἡ ἀγάπη τῶν κυβερνωμένων, τὴν δ' ἀγάπην τρέφει ἡ ἐπιείκεια. Διὰ τοῦτο... σᾶς συγχωρῶ! προσπαθήσατε διὰ μακρὰς πίστεως νὰ ἐξαγοράσῃτε τὴν μίαν στιγμὴν ἀπιστίας.

— Ζήτω ὁ Αὐθέντης τοῦ Μωρέως! ἀνέκραξαν οἱ πλεῖστοι τῶν συνωμοτῶν! καὶ ἔρριψαν τὰ ξίφη των κατὰ γῆς.

— Δόξα πατρί, εἶπεν ὁ Βουτσαρᾶς, κλίνων τὴν κεφαλὴν. Γεννηθῆτω τὸ θέλημά του! Αὐρίαν ἀπέρχομαι εἰς τῶν Μετεώρων τὸ μοναστήριον.

— Ἄν διέταττες, Ὑψηλότατε, τοὺς δορυφόρους σου νὰ μᾶς σφάξωσιν, ἀνέκραξεν ὁ Χαμάρετος, μετ' ἀγαλλιᾶσεως καὶ ἐλπίδος ἤθελον κλίνει τὸν τράχηλον ὑπὸ τὸν πέλεκυν των, διότι τὸ αἷμα ἐλευθέρων ἀνδρῶν, ὡς σπονδὴ καὶ ὡς διαμαρτύρησις ἱερὰ σταλάζον ἐπὶ τῆς γῆς τῆς πατρίδος, ποτίζει καὶ ἐνδυναμοῖ τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας· ἀλλ' αἱ ἀλύσεις ἅς εἰς τὸ ἔθνος μᾶς ἐπιβάλλεις, αἱ ἀλύσεις τῆς μεγαλοφυχίας καὶ εὐγνωμοσύνης, αὐταὶ εἰσὶ ἀδιάρρηκτοι ὑπὲρ σίδηρον καὶ ἀδάμαντα. Ὅστις στέργει εἰς τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐξουδένωσιν, καὶ ἔχει εὐτυχίαν νὰ δρέψῃ ἀκόμῃ ἐκ τῆς ζωῆς, ἅς κλίνει τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸ ἀκαταμάχητον σκήπτρόν σου. Ἀλλὰ τὴν προδοσίαν ἔρπουσαν ὑπὸ τὴν ἀλωπεκὴν τῆς φιλίας, τὸ φάρμακον ἀποσταλάζον ἀπὸ τὸ μείδιμα τῶν ἀγγέλων, τὴν Ἑλλάδα, τὴν ἱερὰν γῆν τῆς ἐλευθερίας καταπατουμένην καὶ περιτρονουμένην ὡς δούλην, ἱκανὸν καιρὸν εἶδον, καὶ τὸν χρυσοῦν σου ζυγὸν ἐπὶ σοῦ μὴ δυνάμενος νὰ τὸν θραύσω, ἰδοὺ ἐπ' ἐμοῦ πῶς τὸν θραύω.

Καὶ ξιφίδιον ἐκσπάτας ἀπὸ τὴν ζώνην του, τὸ ἐβύθισε μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς εἰς τὸ στῆθος του.

— Δόξα πατρί! ἀδελφε τί ἐπραξας; ἀνέκραξεν ὁ Βουτσαρᾶς, δεχόμενος αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Λέων, ὦ Λέων! διατί ἐπραξας τοῦτο, εἶπε μετὰ φωνῆς τεθλιμμένης καὶ λαμβάνων αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς ὁ Βιλλαρδουίνος, ὅστις ἐξετίμα καὶ ἠγάπα τὰ προτερήματά του.

Ἐνῶ δ' ἕκαστος ἐξέφραζε τὴν ἐκπληξιν ἢ τὴν θλίψιν αὐτοῦ διαφόρως, ἡ Ἄννα, ἐκτὸς ἐαυτῆς, ἐρρίφθη γονυπετῆς πλησίον του, καὶ κατέβρεχε τὸ πρόσωπόν του μὲ δάκρυα.

Τότε δ' ὁ Χαμάρετος ἀνοίξας τοὺς ὀρθαλμοὺς, τὴν ἠτένισεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σιωπηλῶς, ἔπειτα δὲ μείδισας,

— Ἄννα, εἶπεν, ὦ! σ' εὐχαριστῶ. Ἐπὶ ζωῆς σ' ἐλάτρευσα, ὡς λατρεύουσι τοὺς κατοίκους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐδέποτε τὸ ὑπώπτεισας, ἴσως οὐδέποτε μ' ἐνεψύχωσας δι' ἐνὸς μόνου βλέμματος· ἤδη δὲ εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου μου μοὶ δίδεις εὐδαιμονίαν αἰωνιότητος. Εἶπέ εἰς τὸν κάππον σου ὅτι τὸν συγχωρῶ, ἂν εἶναι δυνατόν καὶ ὁ Θεὸς ἢ ἡ πατρίς νὰ τὸν συγχωρήσῃ ποτέ! Πολλάκις εἶδον καθ' ὕπνον τὴν ἐλευθερίαν κατερχομένην ἐπ' ἐμέ ὑπὸ τὸ σχῆμά σου. Τὸ δάκρυ σου εἶναι ἡ Ἴρις δι' ἧς ἐλευθέρα ἡ ψυχὴ μου ἀναπτεροῦται πρὸς τὸν οὐρανόν.

Καὶ ἐγγίσας τὴν χεῖρά της εἰς τὰ χεῖλη του ἐξέπνιψε.

— Ὑψηλότατε, εἶπεν ὁ Βουτσαρᾶς, ἀπέθανεν ὁ τελευταῖος τῶν Λακεδαιμονίων. Τώρα μόνον εἶσαι Αὐθέντης τοῦ Μωρέως.

Η ΒΟΥΛΗ ΤΗΣ ΟΤΑΪΤΗΣ (1)

Δημοσιεύοντες ἀπαρπλάκτως τὰ πρακτικὰ συνεδριάσεώς τινος τοῦ ὀταϊτεῖου Ἀρειοπάγου, καθ' ἣν συνεζητήθη ζήτημα κοινωνικὸν ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων, ζήτημα ἐκαστοῦ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ αἰῶνος τοὺς πρώτους νόμους τῆς Εὐρώπης, σκοπὸν δὲν ἔχομεν βεβαίως νὰ προτείνωμεν τὰς συνεζητήσεις ταύτας ὡς ὑπόδειγμα διδακτικῆς εἰς τοὺς νομοθέτας τῆς Ἑλλάδος. Ἐξ ἐναντίας κοινοποιούμεν ταύτας ὡς ἀπόδειξιν αξιοσημείωτον τῆς προοδευτικῆς τάσεως τῶν σημερινῶν λαῶν, καὶ ὡς περιγραφὴν ἡθῶν περίεργον καὶ ὄχι τότε γνωστῆν.

Τῆς συνεδριάσεως ταύτης ἀντικείμενον ὑπῆρξεν ἡ κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὑπὲρ ἧς μάχονταί πρὸ τούτου χρόνου καὶ οἱ φιλόανθρωποι τῆς Εὐρώπης. Εἰς Ὀταίτην ὅμως τὸ ζήτημα ἐλύθη καὶ ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον, καθόσον ὁ χαρακτήρ τῶν κατοίκων τῆς νήσου ἐκείνης εἶναι τὰ μέγιστα ἠπιος, καὶ αἱ πολλάκις ἐπικίνδυναι θεωρίαι, (παράδειγμα ἡ Γαλλία καὶ αὐτὴ ἡ Ἑλλάς) δὲν κατέκλυσαν εἰσέτι τὴν μακαρίαν ἐκείνην χώραν. Ὡς ἄπειροι τῆς ἐπιστήμης τοῦ δημοσίου δικαίου, δὲν ἐπιφερόμεν καμμίαν κρίσιν περὶ τῆς ταχύτητος τῆς ἀποφάσεως τῆς ὀταϊτεῖου βουλῆς, διηγούμεθα μόνον πιστῶς τὰ διατρέξαντα, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάγνωσις ἐπροξένησεν εἰς ἡμᾶς μεγίστην ἐντύπωσιν. Προλαμβάνοντες δὲ εἰδοποιούμεν τὸν ἀναγνώστην ὅτι ἐκ τοῦ στόματος τῶν ῥητόρων τῆς Πολυνησίας δὲν θέλει ἐξελθεῖ ἡ ἀκαταμάχητος καὶ ἐπαγωγὸς λογικὴ τοῦ Γκιζώτου, τοῦ Ρώττελ, τοῦ Βεζρίέρου ἢ τοῦ Βρούμ. Εἰς τὰς δημηγορίας αὐτῶν δὲν ἀνευρίσκονται οὔτε τοῦ Φιλαγγιέρου, οὔτε τοῦ Μοντεσκίου, οὔτε τοῦ Βεκκαρίου, οὔτε τοῦ Βενθάμου τὰ ἀπρόσβλητα ἐπιχειρήματα· ἐὰν ὅμως ἐνθυμηθῇ τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν ἐκείνων, θέλει βεβαίως θαυμάσει τὴν ἀφελὴ ἐγγλωττίαν τῶν ὀταϊτεῖων ῥητόρων, ἀποδεικνύουσας ὅτι ἔχουσι καὶ ἀγγίνοισιν, καὶ νοῦν πρὸ πάντων ὀρθόν.

Καὶ τῶνόντι, ὁποῖαν ἀνάπτυξιν ἰδεῶν πρέπει ν' ἀπαιτῶμεν παρ' ἀνθρώπων, οἵτινες χθὲς ἔτι ἀπεχωρίσθησαν τῶν κόλπων τῆς φύσεως καὶ ἄλλον ὁδηγὸν δὲν ἔχουσι παρὰ τὰς Ἱερὰς Γραφάς; Ὁ ἀναγινώσκων ἐλευθέρως μεταξὺ αὐτῶν, ὁ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ ῥῆτά τινὰ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης, καὶ τίς ἢ μεταξὺ ταύτης καὶ ἐκείνης διαφορὰ, θεωρεῖται ὡς ἀνὴρ ἐξόχου ἱκανότητος. Καὶ ὅμως ὁποῖον μάθημα δὲν διδουσι τὰ τέκνα ταῦτα τῆς φύσεως, κατὰ τὰ πρῶτα βήματα αὐτῶν πρὸς τὸν πολιτισμόν, εἰς τὴν γηραιάν Εὐρώπην μεταχειρισθεῖσαν ἄλλοτε τὸ Εὐαγγέλιον ὡς ὄργανον αἵματος!

Καὶ πρῶτον θέλομεν περιγράψαι τὸν τόπον ὅπου συνέρχονται τὰ μέλη τῆς Βουλῆς· τὸ κτίριον κείμενον πρὸς τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τὴν πόλεως, χρη-

ΤΕΛΟΣ

(1) Ἡ Ὀταίτη εἶναι νῆσος τῆς Πολυνησίας ἀνηκούσης εἰς τὸ πᾶν μέρος τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Αὐστράλια, ἢ Ἀσία μεσημβρινή.